

A Fortianell, on hi havia hagut la granja-escola fundada per Narcís Fages de Romà, s'hauria instal·lat la Facultat d'Agricultura, on acudirien a estudiar els pagesos de tot Europa. Finalment, Vila-sacra, famosa per les cebes que s'hi cullen, tindria una càtedra especial de l'art de conrear-les. A més, cal recordar que aquestes eren sagrades a l'antic Egipte, fet que escauria d'allò més amb el topònim.

De tot plegat s'inferiria que, atès el prestigi adquirit per l'Empordà, tothom hi acudiria a invertir, de tal guisa que els comarcans es podrien permetre el luxe de viure sense treballar. Així com arreu del món hi ha hotels París, hi hauria escampats una munió d'hotels Vila-sacra. A Peralada s'hauria instal·lat, és clar, la Biblioteca Nacional i la revista *Canigó*, impresa a Figueres, faria tiratges milionaris...

El text es clou amb un repartiment de càrrecs als amics de l'autor per assegurar el bon funcionament del país. I aquí és on Fages esmenta els artistes i intel·lectuals empordanesos coetanis seus, des de Salvador Dalí fins a Josep Bonaterra, des de Manuel Brunet a Montserrat Vayreda. Hom s'adona, en aquest apartat, que no es tracta d'un simple divertiment, sinó de l'oportunitat ben aprofitada d'homenatjar-los i alhora reivindicar llur vàlua.

Vila-sacra, capital del món és un reflex de la poderosa imaginació i la fina intuïció del seu autor. Hi mostra una gran habilitat per lligar caps i arguments, que recorda allò de «si non è vero è bene trovato». El seu estil, amè, àgil, tenyit d'humor i sàvia ironia, fa el text especialment apte per ser escoltat, com correspon a una bona conferència. Hi veiem l'home erudit que estima i coneix la geografia i la història del país, els seus mites i les seves llegendes. Alexandre Deulofeu, en el pròleg escrit un any abans de la seva mort, es distancia amicalment de la volada de coloms de Fages: «... jo estic convençut que si no hagués estat la derrota de Muret, altres «sinofossin» haurien fet impossible la realitat del somni del poeta, perquè no hi ha gaires pobles amb menys esperit hegemònic o imperialista que l'empordanès». De fet, Deulofeu, com a bon científic, argumenta a partir d'allò que ha estat. Fages, com a bon artista creador, imagina primer el que podia haver estat i després en busca les hipotètiques raons. L'un i l'altre són un bell exemple de fidelitat i estima a les arrels de llur país.

Jordi Pla

Parcs de bombers catalogats

BOSOM, Sebastià; VALIENTE, Pere.

Coneguem... els Parcs de Bombers de Cerdanya i Capcir.

Col·lecció *Coneguem*, vol. 2. Consell Comarcal de la Cerdanya-

Parcs de Bombers de Cerdanya-Capcir-Arxiu Històric Comarcal de Puigcerdà.

36 pàgs. Puigcerdà, 1993.

L'any passat, amb motiu d'una exposició a l'Arxiu Històric Comarcal de Puigcerdà, sobre l'estany de Puigcerdà, es va editar el primer llibre de la col·lecció «Coneguem...». En aquesta mateixa revista ja en vàrem oferir una ressenya. La col·lecció «Coneguem...» pretén donar a conèixer diversos aspectes històrics, institucions, personatges... de la comarca, en el seu sentit més ampli.

Acaba ara d'aparèixer el segon volum d'aquesta col·lecció: *Coneguem... els Parcs de Bombers de Cerdanya i Capcir*. És una publicació que també va paral·lela al muntatge d'una exposició sobre aquest tema, a l'Arxiu Històric Comarcal.

El llibre, els autors del qual són Sebastià Bosom i Pere Valiente, és fruit d'una triple col·laboració entre el Consell Comarcal de la Cerdanya, els diversos Parcs de Bombers de Cerdanya-Capcir i l'Arxiu Històric Comarcal de Puigcerdà. És bilingüe, català-francès.

El treball s'inicia amb un breu pròleg del president del Consell Comarcal. Segueix, després, una introducció en la qual el primer autor (SBI) fa un repàs a la creació dels diferents cossos de bombers a les diverses poblacions de la Cerdanya i el Capcir, justificant la recerca. El cos de l'obra el constitueix la descripció sistemàtica, per ordre alfabètic de poblacions, de cada cos: any de creació i membres inicials, membres actuals, caps, equipament, principals intervencions realitzades i d'on és competència el cos. En total, es documenten 14 parcs (2 integrats actualment): 4 de la Baixa Cerdanya i la resta de l'Alta Cerdanya i el Capcir. Hi manquen —exclosos bé per decisió pròpia, bé per no facilitar les dades, tal com es diu a la introducció— els parcs d'els Angles, Bolquera, Matala i Ur. El text es presenta a doble columna, una en català i l'altra en francès, en traducció lliure. Per a la majoria de cossos hi ha una foto actual i una reproducció del seu escut.

La recerca s'ha practicat tant sobre documentació —bàsicament puigcerdanenca, puix que a la vila de Puigcerdà és on hi ha el cos més antic— com de fonts directes. No es tracta d'un estudi introductor ni de cap manual, dels quals caldria exigir un tractament integral, sinó d'un aplec d'allò més destacable de cadascun dels Parcs de Bombers; aplec que, òbviament, varia segons els interessos i les possibilitats de cada parc per aportar material. Com que un dels autors (PVN) pertany a un d'aquests cossos, l'estudi detalla aspectes que a un investigador cru potser li haguesin passat per alt.

La lectura és agradable, tot i una inevitable sensació de «catalogació» (ja hem dit que de fet, és «un llibre que aprofita una exposició»). Pel que fa a la presentació, és la correcta en un llibret

Coneguem... els Parcs de Bombers de Cerdanya i Capcir

a cura de
Sebastià Bosom i Isern
Pere Valiente i Navarro

Plaça de Sant Joan
de
Cerdanya - Capcir

Arxiu Històric
Comarcal
de Puigcerdà

d'aquesta mena. Tot i això, hi trobem alguns lapsus de maquetació (pàg. 18, 31 i 32) i de reproducció fotogràfica; fets que, evidentment, no responen a una deixadesa dels autors. El fet del doble columnat no afecta la presentació. Potser hi faltaria un brevíssim apartat de documentació d'allò, poc, que s'ha publicat respecte als parcs de bombers (el llibre de Salvador Galzeran sobre el de Puigcerdà, de l'any 1978, i els diversos articles apareguts a les revistes *Alarma!* i «*Servir*»).

L'aspecte més interessant d'aquest llibre rau en el fet que dona l'oportunitat de poder conèixer «de prop» aquestes institucions. Llibre generós en dades però alhora sintètic, no traspua la feina que ha representat als dos autors. El recomanem a tots aquells que vulguin conèixer més de prop aquestes institucions, una faceta més de la història cerdana i capcinesa, o... saber com es fa, bé i amb poc espai, una bona monografia local.

I pel que fa a la col·lecció «Coneguem...», com que de temes, tant del passat com de l'actualitat, no en falten, encoratgem els seus responsables per a què vagin fent tot el camí que tenen per endavant. I amb l'encert dels temes i el rigor que fins ara hem conegut en els dos volums ja publicats.

**Teresa Vilaró i Reverter
Pere-Miquel Parés i Casanova**

El paisatge del Fluvià

Rafael ARANDA, Pep FORTIÀ,
Carme PIJEM, Ramon VILALTA
El Fluvià com a pretext
Diputació de Girona
126 pàg. Girona 1993

Dels volcans de la Garrotxa als aiguamolls de l'Empordà. Heus ací un recorregut enllaçat per la conca d'un riu, el Fluvià. Una unitat territorial on intervenen tots els elements d'un paisatge familiar, proper. La descripció, l'anàlisi, la interpretació i la traducció dels elements que configuren la conca del Fluvià dels anys vuitanta, des del punt de vista de l'arquitectura, amb la incorporació de les reflexions elaborades per diferents personalitats relacionades amb el paisatge, ens fructifica i dona lloc a l'obra que ressenyem.

La història d'*El Fluvià com a pretext* comença al final de l'any 1984, quan un grup de joves estudiants del «Taller d'arquitectura» de sisè curs de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès realitza un estudi paisatgístic i territorial de la conca del Fluvià. Aquell treball original, poc temps després, esdevé exposició. Atrapats per la interpretació feta sobre la conca del Fluvià, alguns dels

seus autors concreten les seves valoracions en quatre projectes finals de carrera a l'entorn del Fluvià.

Engrescat per la experiència, l'equip, ja professional, dels arquitectes Aranda, Pijem i Vilalta, juntament amb Fortià, converteixen aquesta obra en *El Fluvià com a pretext, estudi i intervenció en el paisatge*, un llibre molt digne que celebrem que hagi pogut sortir a la llum pública cosa que cal agrair a tots els que l'han feta possible.

Amb una representació gràfica neta i clara a partir dels mapes originals elaborats a escala 1:50.000, es descriuen els principals components del territori: el relleu, la hidrologia, la geologia i la vegetació que fonamenten l'agricultura, el poblament i les comunicacions que s'han instaurat en el territori.

Un cop introduïts a l'espai, els autors fan una anàlisi molt acurada de les unitats més significatives de la conca del Fluvià, fent ús de les eines pròpies de l'arquitectura.

Així descobrim els elements que han identificat el paisatge, els quals són patrimoni de la cultura popular i han marcat unes pautes en l'assentament humà en el territori. Des de la parcel·l·lària de la Vall d'en Bas fins als xiprers de la plana de l'Empordà, se'ns dibuixen la Zona Volcànica, la Vall de Bianya, la plana de Crespià, cadascuna d'elles representants en funció de la incidència que té cada element en la percepció del paisatge. En definitiva, l'home i el territori ens expliquen el paisatge.

D'aquests elements i àmbits que en resulten fructifiquen quatre propostes d'intervenció sobre el paisatge –trams i equipaments– que uneixen els dos extrems de la conca a través d'un itinerari. «No es tractava de la simple implantació d'un programa determinat sobre un lloc, sinó

